

Minister, var imidlertid, det tilstaaer jeg til den ærede Ministers Ros, holdt i en saa moderat Form og Tone, at det lod formode, at der dog mulig kunde komme Noget ud af en fortsat Behandling, og jeg skal da ikke være blandt de Galstarrige, som ikke ville række Haanden til Gjemmeførelsen af Sagen, men jeg vilde rigtignok gjerne have dette lille Løfte; det er det, som jeg forlanger. Det var en Del flere Bemærkninger, jeg kunde have Lust til at gjøre, men da jeg ikke vilde at trække denne Sag længere ud, skal jeg hermed slutte, forventende et gunstigt Svar fra den ærede Minister.

N. Andersen: Seg beklager, at det ærede Medlem for Veile Amts 2den Valgkreds (Berg) ikke har kunnet være tilstede ved disse Forhandlinger, thi dette ærede Medlem har saa ofte ved forskjellige Leiligheder her i Salen søgt Klage over, at det, der anvendes fra Statens Side paa Almueskolevesenet her i Landet, er altfor lidet i Sammenligning med, hvad der anvendes paa det lærde og det høiere Skolevesen, saa jeg tror at turde forudsætte, at hvis det ærede Medlem havde været tilstede ved disse Forhandlinger, vilde han i dette Lovforslag have fundet en Smødekomen mod de Ansøuelser, som han saa ofte har været Lalsmand for, og ved den Indfyldelse, han pleier at udøve her i Thinget, vilde han ventelig have givet Forhandlingen en noget anden Gang, end den har havt. Vi have — og jeg tilstaaer, at det har været mig aldeles uventet — set en heftig Opposition reist her i Thinget mod dette Lovforslag; men naar man ser nøiere paa denne Opposition, vil man finde, at den deler sig i 2 Dele, der hver for sig vittnok indbyrdes ere mere uenige om Sagen, end i det Mindste den ene Del af Oppositionen er med Ministeren. Den ene Del af Oppositionen mod Forslaget er den, der principalt forlanger Fristoler, og det er da det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds (Lernansen) og det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Ledreborg), som særlig have været Lalsmænd for disse, naturligvis understøttede af forskjellige andre ærede Medlemmer. Disse to ærede Medlemmer have troet i hinandens Udtalelser at finde en Overensstemmelse, som gjorde, at de kunde tilsige hinanden gjensidig deres Bistand, men der høyer ikke noget meget skarpt Blik til for at se, at ogsaa disse to ærede Medlemmer egentlig ere af aldeles forskjellig Anskuelse. Det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds har udtalt for os, hvad han ikke havde behøvet at udtale, da vi vidste det i Forveien, at hans Maal er at bringe det dertil, at det størst mulige Antal af hele Folket kan blive saa godt oplyst som muligt; men det andet ærede Medlem har ifølge Skjul paa, at det ikke var hans Maal, han har gjentagne Gange fremhævet, at hvad der ikke kunde faae Plads i Fristolen, maatte nøies med

et Lavmaal af Undervisning, og han har ladet falde Udtringer, som tyde paa, at selv om dette Lavmaal var saa ringe, at de ikke en Gang lærte at læse og skrive, kunde de endda gjerne have modtaget et tilstrækkeligt Kvantum Oplysning. Men er det nu saa, at disse to ærede Medlemmers Maal er saa aldeles forskjelligt, og de dog tro at kunne følge de samme Veie og bruge de samme Midler, saa maa det være indlysende, at en af dem maa forseile sit Maal, og jeg frygter da virkelig for, at dette gjælder det ærede Medlem for Ribe Amts 4de Valgkreds. Der er fra dette ærede Medlem fremkommet forskjellige Udtalelser, der ganske vist er udbrunne af en dyb og edel Følelse, men som jeg dog ikke finder er saa ganske berettigede her og i alt Fald ikke berettigede til at staa uindsogte. Det ærede Medlem har fremhævet, hvilke Forer det kunde have for de Unge, at de komme sammen i Skolen med Børn af meget forskjellig Opdragelse, og det er ganske vist ikke uberettiget, hvad han saaledes fremhævede; men det er dog et Spørgsmaal, om det er saa ubetinget rigtigt og ubetinget godt at give Børnene en saa eksklusiv Opdragelse i Gjemmet og i de Gjemmet nærmest omgivende Kredse, eller om det ikke er bedre, at de allerede i en tidlig Alder blive noget kjendte med den Verden, som de dog senere ville komme til at gjøre Bekjendtskab med, og om det ikke er bedre, at de faae at se nogle af Skyggesiderne i Livet, medens Forældrene endnu kunne danne en gunlig Modvægt mod disse Skyggesiders Indfyldelse paa de Unge. Der er desuden en anden Betragtning, som man heller ikke bør overse, og det er den, at lige saa vist som Børneskolen er modtagelig for slette Indtryk, er den ogsaa modtagelig for gode Indtryk, og det kunde vel være, at nogle af de Børn, som det ærede Medlem frygter for at lade sine Børn komme i Berøring med, kunde i Stedet for at paavirke hans Børn, blive paavirkede af disse. Hvad vil i det Hele Følger blive af at udelukke de Børn, som fra Gjemmet ere halvt moralsk fordærvede, fra at komme i godt Selskab? Vil det ikke gjøre det umuligt for dem nogensinde at komme paa bedre Veie, og er dette virkelig overensstemmende med Dens Villie, som har sagt: Lad Alinten være sammen med Gvenden indtil Høsten? Seg kan i alt Fald ikke finde det overensstemmende dermed. Det, hvori begge de ærede Medlemmer have været fuldstændig enige, er at komme bort fra Systemet af 1814; men den Agumentation, som det ærede Medlem for Kjøbenhavns Amts 5te Valgkreds (Holstein-Ledreborg) rykkede frem med, var efter min Betragtning en komplet Selvmodsigelse. Det ærede Medlem sagde: Har Systemet af 1814 virkelig bragt det Gode, som man giver det ud for at have bragt, saa maa vi nu kunne undvære det, og har det ikke bragt det Gode, saa bør vi nu se at komme af med det; men kun den ene af disse Slutninger kan være rigtig. Har Systemet bragt det Gode,